

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsavart, Ref. Theologia
4. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, **VAJDA FERENCZ,**
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-udvarhelyi pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Adventi munka.

„Egyengessétek az Urnak utját és készítétek az ő ösvényét!” — Ez a kiáltó szó hangzik most mindenfelé. Krisztus tanítványainak szive lázasan ver ama tudattól: „Jön a király!” — 1902-szer ismétlődött már ez az izgalom. Többet mondok, az ember bünbeesése után folyton érzi, tudja, hogy jönni kell valakinek, a ki az ő nyomoruságán könyörölni fog. Leginkább érzi az után, mióta a régen várt Szabadító csakugyan megérkezett. Legnagyobb a vágya, izgatótsága akkor, amikor, mint most is, ama menyeyi király eljövele előtt való intő beszédeket, gondolatokat, buzdító szöveget hallja mindenfelé.

Ki ne látná, ki ne venné észre, hogy ezekben a napokban sokkal tevékenyebben foly mindenféle társadalmi munka az emberek közt, mint máskor? Talán, mert a hideg télben sokkal kiáltóbb a szükség, mint a meleg nyáron, mikor minden bokor pihenő hely, mikor minden talpalattnyi hely a munkászeretőnek gazdag jutalmat ígér. Tagadhatatlan: ez is egy fontos ok, a nyomoruságnak látása is oka annak, hogy az emberek inkább gyakorolják a szeretet munkáját, a krisztusi erényeket. De sokkal fontosabb ok az a soha le nem tagadható, el nem titkolható vágy a magasabb, az isteni dolgok után, melyekre a mindennapi élet gondjaitól, a természet munkájával versenyző munkáktól kissé megszabadultabb ember áhitozik. Mig a természet hóleple alatt végzi előkészületeit a tavasz munkájára, az ember is szívében készítgeti, építi jövő életének, lelki boldogsága épületének fundamentumát.

Csak rajta! Munkálkodjunk! Minden ilyen munkánk gazdagon fizet. De munkánkból mindenki részt vegyen, mert itt mindenkinek csak magáért lehet munkálkodnia.

Azt hiszem minden ref. ember látja, mert látnia kell, hogy van egy tábor, tekintélyes tábor, mely nem munkálkodik. Ő sem keresi a munkát, de az idősebbek sem buzdították reá. E tábor: az iskolából kikerült ifjak tábora. A 15 és 20 év közt levő ifjaké. Mennyi erő, mennyi alkalmatosság, rátermettség van ezekben azokra a krisztusi munkákra, melyek egyedül hasznosak, egyedül alkalmasok arra, hogy velük meg nem semmisíthető kincseket kereshessünk.

A pápista egyház tőlünk megtanulta azt, hogy az ember ebben a korban a leghajlíthatóbb, legalkalmasabb arra, hogy belőle az egyház ügyei mellett mindig hiven buzgó tagot neveljenek. Az tőlünk megtanulta, mi pedig elfeledtük. Avagy részt vesz-e az az ifjuság valami egyházi munkában? Látjuk-e azt a szép közelebb valahol a Krisztus vitézei között, vagy közelebb most azok között, a kik az Ur utját egyengetik?

Sem nekik, sem másnak szemrehányást tenni nem akarok. Nem is szükséges. Meg vagyok róla győződve, hogy a ref. egyházi társadalom előbb vagy utóbb föl fogja ismerni ismét ifjainak értékét, az ifjak pedig megfogják abban keresni munkájukat, teendőiket. Csakhogy az adventi jövendölések azt is mondják, hangosan prédikálják, hogy a tizenkettedik óra út „elközelgetett a mennyeknek országa.” — Itt az idő, nem lehet tétovázni. A halogatás bün. Minden elveszett lélek ellenünk tesz tanúságot az örök bíró előtt. Meg kell tehát kezdeni a munkát.

Szólítsa elő az apa, édesanya serdülő fiát, leányát, buzdítva tette, munkára a Jézusért.

De hol kezdődjék ez a munka? — Nagyon egyszerű. Nem kell itt semmi nagy dologra gondolni. Első és legfontosabb az istentisztelet szorgalmas gyakorlása. Hadd hallja az az ifju, fogékony lélek az Ur igéjét minél többször, s hova-tovább mindig lelkesültebben fogja hallani. Saját lelkét ihleti meg első sorban is az a templomi ének, melyben ő maga is részt veszen. Azután elmélkedni fog a hallottak fölött, s míg lelke magasabb dolgokkal foglalkozik, az alatt elhagyja őt, elfut tőle az élet, muló élvezetek csábító ördöge.

Ilyen állapotban aztán nem tudja megállani a lélek, hogy tétlenségben maradjon. Munkálkodnia kell, s munkáját az ige hallásából nyert hit hatja át. Így munkálkodtak az őskeresztények egyház ifjai. Náluk az élet iskolájában sem hiányzott a vallás. A mint a legszükségesebb ismereteket megszerzték, s belefogtak az élet küzdelmeinek harcolásába, e harciba nem saját gyenge erejükkel, tehetetlenségükkel, hanem Isten nevével mentek. S micsoda diadalokat arattak! Ki tudja mi lett volna az egész keresztény egyházzal, s közelebb a mi református egyházunkkal, ha ennek tagjai már zsenge korukban meg nem tanulták volna a hozzávaló buzgó ragaszkodást! Nem elsodorta volna az első vihar? Ha csak egyesek, némelyek lettek volna benne erősek, nem megsemmisültek volna

a mindenfelől reájuk törő ellenség kegyetlen ostromában? De még az ellenség is elejtette fegyverét, ha látta az ifjak erős hitét, bátor magatartását.

Es ma hol vannak ezek a bátor ifjak? Miért nem zeng ajkaikról templomainkban a zsoltár, a dicséret szava? Miért nem látjuk forgolódni őket a templomi istentisztelet rendezésében és azon felnőttek közt, a kik az életben a szeretet munkáját gyakorolják, Krisztusnak utját egyengetik.

Régen volt, s hála az égnek még most is gyakorlatban van némely helyeken, hogy az ifjak osztogatták ki az istentiszteletre gyűlt idősebbeknek az énekes könyveket, ők buzdózkodtak abban, hogy az istentisztelet szép rendben történhessen. A templomon kívül pedig ifjusági egyesületeket alakítottak, szabad idejükben összejöttek, jó könyveket olvastak, régi idők történeteit tanulmányozták, s gyarapították bölcseségüket. Aztán vidáman mulatoztak, de sohasem fordult elő olyan eset, hogy a hatóság az ifjaknak, rossz magaviseletük miatt, a mulatságra szóló engedély kiadását megtagadta volna, a mint az napjainkban gyakran megtörténik.

Föl kell elevenitenünk a régi szép időköt. Bele kell helyeznünk egyházunk ifjuságát abba a vallásos légkörbe, melyben erkölcsé tisztán marad, melyben erőt nyer arra, hogy meglett korában az élet esetleges küzdelmei között mindig diadalt arathasson.

TÁRCZA.

Mátyás párbaja.

Írta: **Mikszáth Kálmán.**

(Folytatás és vége.)

Csak maga Holubár nem volt kíváncsi, mindegy neki, akárki, legyőzi ő, ha maga a pokolbeli sátán lesz is, csak hogy a királyt maga mellé hangolja és legyőzi valamennyit, a kik jönnek, habár csupa Toldy Miklós és Kinizsyek volnának. Nem, nem, ezelőtt a király előtt nem szabad szégyenben megpirosodnia az arcának. Mert ez már igazi király. Nem irigy ez a vitézségre, mint Podjebrád s nem alkuszik meg reá, mint Fridrik, nem mondja ez: „Kiméld az enyémet“ — inkább azt menydörgi: „Ne kiméld“! Ez aztán a király.

Péter-Pál napján csakugyan megtörtént a nagy harc. Tengernyi néző volt a Zsigmond piacon. Jól mulatott a nép, volt mit nézni, kit mutogatni, kit éljenezni.

Rendje jöttek fényes köntöseikben a főurak és asszonyaik. Ez Kinizsy! Az Ujlaky. Azok ott Bánffyak, Czoborék. Aztán a királyné érkezett meg a palota hölgyeivel, s eltűnt a sátorban, mint egy szép álom. Mögötte egy apród lépkedett (a kis Kazinczy Gergely), bibor pár-

nán egy ezüst koszorút hozva; azt adja majd a királyné a győztesnek

Már mindenki itt van, csak még a királyt várják. Pedig a tömeg már nyugtalan. Hol lehet a király? Végre jön az egyik olasz, Galeotto uram, nagy lihegve és megsugja a palatinusnak, hogy a király nem jöhet, el van foglalva, később úgy lehet, itt lesz, de azért rendeli, hogy a harcot megkell kezdeni.

A nádor intett, mire felharsannak a kürtök s megnyílnak a harci porond sorompói. Benyargal Holubár vitéz nehéz páncélban, rettentő izmos lovan, vélnéd egy torony van a lóhátán, oly szálás, ingatlan a cseh. Paizsán a kétfarku oroszlán gunyosan nyújtja ki piros nyelvét.

Az elszörnyedés moraja fut végig a soron s minden szem keresi, várja a másikat.

Csendesen lépked be leeresztett sisakrosztályllyal egy zömök vitéz. Paizsán mosolyog a hármass halom a keresztrel.

Senki sem ösmeri kicsoda. De mindenki reszket érte s felsóhajt: Nó, ez ma a homokba kóstol. Csak Kinizsy kiált rá biztatón.

— Ne félj magyar!

Nem is fél, dehogy fél. Nyugodtan ül lován, mely türelmetlenül kapálódik s harapdálja a zabláját. Most elkiáltja a prisztaldus:

— Rajta vitézek!

Mindkét fél megsarkantyuzza lovát s kifeszített gerelylyel rohannak egymásra. No most, no most! Ez a döntő perc. Istenekhez méltó

Ez is adventi munka. Az Üdvezítőnek Jeruzsálembe érkezése alkalmával nemcsak a felnőttek emberek zengték a Halleluját, belezengett abba az ifjak örömkialtása is: „Áldott, a kijött az Urnak nevében!”

Legyen ez így most is! Az a kiáltás fölhat az egekre és bizonytal menjelenik köztünk Istennek kegyelme, szeretete.

Csirmay Zoltán.

Adventi esték.

Nyájas, szelid adventi esték,
Nagy nap hajnal-sugári ti,
Üdvözetét, ez elfogódó
Dallal, szívem hogy öntse ki?...
Gyermekkorom meghitt baráti,
Ti szent tavaszt csicsérgő fecskék,
Oh csak hogy itt, itt vagytok újra,
Ti kedves esték, nyájas esték!

Mintha e fátylas félhomálylyal,
Csodás varázslat szállna rám!
Kizárok minden földi gondot,
Szívem és szobám ajtaján,
A sok, mosolygó gyermek-émlék,
Mind újra éled, mind körülvesz,
S bennem a sokszor ostromolt hit,
Ujra a hívő gyermeké lesz!

Ott járok újra, andalogva,
Kis Betlehem határon...

izgalom percze. A két türelmetlen paripa prüszögve, orrlukain tüzet fujva rohan szembe. Hajrá, hajrá! ordítja a megittasult tömeg. Egy-egy női sikoly vegyül a zajba.

Ah, mennyi benyomás, mennyi látvány, egy szempilla rezgésnyi idő alatt. Most összerennek. Jaj, uram, teremtmő! A pánczélaik csörrennek, gereljeik villannak egyet. Holubár sujt rettentő gerelyével; a magyar vitéz megtántorodik a nyeregben a dőléstől, a lova félre ugrik.

No most vége van, vége van! Hopp! Csodák csodája nem esett le, isten őrzötte. Helyre igazodik megtorpant paripáján. Ej, nem kis legény az, akárki mit mond.

Holubár a fogát csikorgatja dühében, hogy nem sikerült őt a nyeregből egyszerre kiemelni s fenyegetőleg, de könnyedén lóbázza meg kezében a gerelyt, mintha nádszál volna.

A harczbirák néhány percet engedtek a kifújásra s újra kezdődik a roham. Ujra szól a kürt. Rajta vitézek! Vadul nyargalva vágatnak most szembe s közel érve, iszonyu erővel döfik egymásnak a gerelyt. Zug a levegőben, aztán tompán koppan, s borzasztó ordítás kél nyomában, mintha megsebzett bölény bődülne el. Lepotyyan egy dárda a földre, csörömpöl s a mint a felkavart por oszlik, látni, hogy az ágaskodó mén hátáról egy alaktalan test zuhan le a ló farkán keresztül.

Teremtő szent Isten! Álom-e, vagy való-

Szívemben a táj tisztá csendjét,
S magas sejtelmét hordozom!
Es nemcsak az szent, a mit érez,
Lelkem e magasztos kertbe'...
A kéz is, — legyen áldott, — a ki
Ide először elvezette!

Oh legyen áldott, legyen áldott,
Orczáikon minden vonás;
Legyen betöltve sziveikben,
— Előre a fohászokdás!
Kis házikónk a faluszélen,
Szeretettel borulj fölfelek,
Tegye mennybolttá zsúptetődöt,
A csurgó mézü édes ének!

Leszállt az alkony; — vége mára,
A munkazaj fáradt, elül;
De kis szobácskánk félhomálya,
A szeretettől földerül!
Együtt a ház apraja, nagyja,
Buzgó zsolozsma minden ajkon...
— Oh, hogy e boldog perczeket még
Én vissza majd hányszor sohajtom?!

Hajh, most a kis ház csöndesebb már.
Magában a két jó öreg;
De ők tudom, hogy most se hátra,
Csak előre tekintenek.
Várják vidáman a karácsonyt,
Erről s mi rölunk foly beszélők,
Otthon leszünk-e mindahányan?
Lesz-e boldog ünnepelesök?

ság? Ez a nagy Holubár. A magyar vitéz hetykén, kevélyen ül a nyeregben.

Óriás diadalkialtásban tör ki a tömeg, mintha egyetlen száj lenne, melyből fürgeteg gyanánt dől ki a lelkesedés.

A hölgyek a kendőkkel integetnek. A daliák felugrálnak és a győzteshez szaladnak. Kinizsy nagy ökleivel nyit magának utat. Ő akarja először megszorítani a kezét.

Zagyva kiáltások keletkeznek másünnen. A cseh vitéz zott karral, eszméletlenül hörög a porban. Homlokon ütötte a magyar levante gerelye. Hamar vizet, vizet! Hamar, hamar emeljétek fel! Pánczélozott lova gazdátlanul száguld el. Csatlósok, lovászok, fogjátok el hamar!

De bánja is most a cseheket a nagy tömeg. A „vivát” zugásba bizony belérekedne, ha nem piszkálná fel hirtelen egy más érzés. A lelkesedésből átsap a kíváncsiságba: Ki lehet e magyar vitéz?

— Fel a sisakkal! — bömböli ezer száj.
— Hej fel a sisakkal!

Mély siri csend támad, mert a prisztaldus, a ki balkezében paizsot tart, fölemeli a buzogányát. Ez a jel, hogy ő szólni akar.

— Nemes vitéz, — szölt — bárki légy is, üdvözöl a király és a nép. Szép nap ez neked és nekünk. Léptess elé, hogy a fölséges királyné kezéből átvedd győzelmed emlékjelét.

Az ismeretlen lovag közelebb léptetett strucztollas paripáján.

Óh hogyan lennénk, hogyan volnánk,
Együtt vagyunk most is, tudom;
Talán ép az iméni ének,
Buzog most az ő ajkukon!...
— Csak hogy ti itt, itt vagytok újra.
Ti szent tavaszt csicsérgő fecskék;
Gyermekkorom meghitt baráti:
Nyájas, szelid adventi esték!!

Szabolcska Mihály.

Kálvin János — a tíz parancsolatról.

A törvénynek tíz parancsolata két táblára volt osztva¹⁾; a melyek közül az első tábla az első négyet foglalja magában, a melyek azokra tanítanak meg minket, a mikkel Isten iránt tartozunk: t. i., hogy őt egyedüli Istennek ismerjük meg és valljuk, őt mindenek fölött és mindenek előtt szeressük, tiszteljük és féljük, minden reménységünket egyedül ő beléje vessük és az ő segedelméért mindig könyörögjünk. A másikon van a többi hat parancsolat, a melyek a szeretetet és a szeretet azon kötelességeit tárgyalják, melyeket Istenért felebarátainkkal szemben kell gyakorolnunk. Ez okból a mi Urunk, — mint az evangélisták tudósítanak — az egész törvényt röviden ebbe a két főparancsolatba foglalta össze: szeressük Istent teljes szívünk-
ből, egész lelkünk-
ből és minden erőnk-
ből és

¹⁾ II. Mózes 32. 13; 34. 4; V. Mózes 10. 13.

A kiáltás most ismétlődött, mintha vihar rázná a fákat: „Fel a sisakkal!“

— Valóban úgy kell tenned — mondá a prisztdalus. — Magyarország királynéja előtt nem állhatsz meg másképen, mint födetlen fejjel.

Erre a lovag biczczentett a fejével, egy hirtelen mozdulattal felemelte és elhajtá sisakját.

Az álmétkodás felszisszenése hangzott, édes melegség futott végig az emberek ezrein, tüzes villám a hátgerinczeken keresztül s egetföldet megreszkettető, mámoros kiáltásban szakadt ki a szivekből:

— Eljen a király!

Mert a leálczázott lovag, a ki ott ült hátra-segett fejjel, mosolygó, kipirult arczczal, diadalmasan, maga volt Mátyás király.

*

Mátyás a legyőzött Holubárt, a ki szerencsétlenül esve, karját törte, felgyógyulása után gazdagon megajándékozván, bocsájtá el. A cseh vitéz még sok európai udvart bejárt s mindenütt nemcsak magasztalta Mátyás nagylelkűségét, vitézségét, férfiaságát, de néhány év múlva vissza is tért megint Magyarországra, megházasodott és Fejérmegyében telepedett meg, — hol maradékai még éltek a XVII. század közepén.

szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat. — Jóllehet e két parancsolatban ez egész törvény benne foglaltatik: mégis, hogy önmentségünkre semmi ürügy se maradjon, a mi Urunk tíz parancsolatban kívánta bővebben és részletesebben előnkbe adni úgy azt, a mi az ő tiszteletére, félelmére és szeretetére tartozik, mint azt, a mi arra a szeretetre vonatkozik, melyet érette parancsol gyakorolnunk felebarátainkkal szemben. Mielőtt azonban a parancsolatokhoz fogna, ily bevezetéssel kezdi²⁾:

Én vagyok a te Urad Istened, ki tégedet kihozta-lak Egyiptomnak földéről és a szolgálatnak házából.

Ezzel figyelmeztet, hogy ő az Ur, a kinek joga van úgy parancsolni, mint engedelmességet követelni. Ezenkívül emlékeztet, hogy mily fényesen megmutatta erejét és hatalmát, midőn Izrael népét a Faraó és az egyiptomiak szolgaságából kiszabadította. Ugyanazt a hatalmat teszi nyilvánvalóvá folytonosan, midőn kiválasztottait — a kik az igazi izraeliták — a bűn szolgaságából, a mi Egyiptom nevével jelképeztetik — kiszabadítja; midőn feloldozza őket az ördög lánczaiból — ki a szellemi Faraó — az egyiptombelieknek, azaz azoknak, kik a saját érzéki vágyaik után járnak — ura. E szempont alá helyezi azután az első parancsolatot, a következő formában:

I. Parancsolat

Ne legyenek idegen Isteneid én előttem.

Ezzel a parancsolattal megtiltja, hogy másba vessük bizalmunkat, melyet egészen ő beléje kell helyeznünk; hogy másnál keressük a segítséget; hogy másat dicsérjünk bármiféle erőért és áldásért, a melyekért a dicséret egyedül csak őt illeti meg³⁾. Sőt inkább, őt minden más dolgoknak felette annyira kell félünk és szeretnünk, hogy egyedül csak őt ismerjük Istenünknek, belé helyezvén a mi minden reménységünket és bizodalunkat⁴⁾, eszünkbe véve, hogy minden jó, a mi nekünk részünkbe jut, tőle származik és magunknak teljességgel semmi másat meg nem engedve, csak a mi az Ur dicsőségére és tiszteletére szolgál⁵⁾. És nem elég csak azt tennünk, hogy nyelvünkkel és taglejtésünkkel s egész külső megjelenésünkkel bizonyosságot szolgáltatunk arról, hogy nincsen nekünk más Istenünk; hanem, hogy elménkkel, egész szívünkkel és minden igyekezetünkkel is ilyennek bizonyítsuk magunkat. Mert nemcsak szavaink és külső cselekedeteink vannak nyilván ő előtte, hanem szívünknek legtitkosabb rejtekeit és lelkünk legbensőbb gondolatait is jobban és bizonyosabban ismeri ő, mint saját magunk⁶⁾.

II. Parancsolat

Ne csinálj magadnak faragott képet sem semmi hasonlatosságot azoknak formájára, me-

²⁾ II. Mózes 20. 2; V. Mózes 5. 6.

³⁾ Ezsaiás 30. 20; 31. 1—; Jeremiás 2. 15. 32.

⁴⁾ I. Tim. 1. 17; V. Mózes 6. 4—; 12—14, 10. 12—13; 21.

⁵⁾ Korinth. 10. 83.

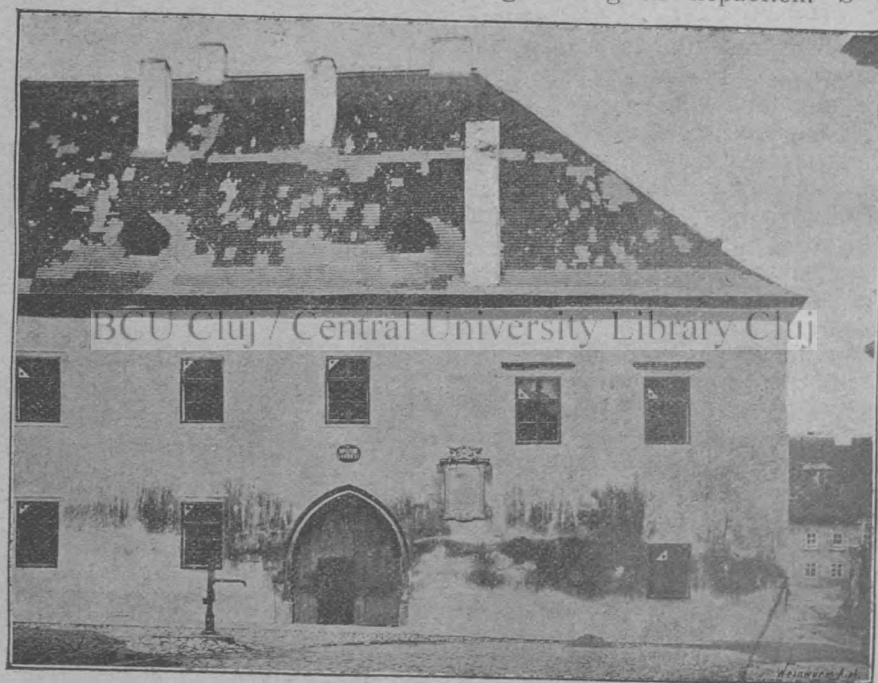
⁶⁾ I. Krónikák 28. 9.

lyek odafenn vannak az égben, vagy ideleenn a földön, vagy a föld alatt a vizekben; ne imádd és ne tiszteld azokat.

Ezzel azt adja tudtunkra, hogy minden tisztelet és imádás az egy Istent illeti. És miután ő megfoghatatlan, test nélküli, láthatatlan és úgy tartja össze az egész mindenséget, hogy semmi hely be nem foghatja: ne álmodozunk arról, hogy ő valamiféle alakban kiábrázolható, vagy valamiféle képben előnkbe állítható volna. Bálványt se tiszteljünk, mintha az, az Istennek hasonlatossága volna, hanem inkább imádjuk az Istent, ki lélek — lélekben és igazságban⁷⁾. — Mig tehát az első parancsolat arra tanít, hogy egy az Isten, a ki mellett semmi más isteneket gondolni vagy elfogadni nem szabad: ez arra tanít, hogy milyen az Isten és milyen tisztetettel kell őt illetni; hogy semmiféle érzéki vonást reá ruházni vagy őt érzékeink körébe vonni ne vak-

ugyanazok maradtak az istenek és egy istennek több kép is volt szentelve, de azért nem képzelték maguknak annyi istent, a hány kép volt, Ezenkívül minden nap szenteltek új képeket, a nélkül, hogy azt hitték volna, hogy ezáltal új isteneket csinálnak.

Hogy áll hát a dolog? — Ugy, hogy minden bálványimádó, akár zsidó, akár pogány, Istent olyannak képzelte, a milyennek az ő gyarló értelmével megalkotta. Ehhez a gyarlósághoz járult az az istentelenség, hogy a milyennek belsőleg képzeltek, olyannak külsőleg is kiformálták. A bálványokat tehát az értelem nemzette s a kéz csinálta és mégis a zsidók épp úgy hitték, hogy az örökkévaló Istent, az ég és föld egyedüli igaz Urát ilyen képekben kell imádni, mint a pogányok ilyenekben tisztelték az ő — bár hazug — isteneiket, kiknek lakását mégis az égben képzeltek. S ehhez még azt

Mátyás király szülőháza.

merősködjünk, mintha a mi korlátolt értelmünkkel őt felfogni vagy valamiféle alakban magunk elé állítani képesek lehetnénk. Erre legyenek tekintettel azok, kik az átkozott bálványimádásnak, a mely miatt ezelőtt sok századokon keresztül az igaz vallás elhanyaglott és elfajult, nyomorult ürügyek alatt védelmére vállalkoznak. A képeket — így szólnak — nem tartjuk mi isteneknek! Nő hiszen, teljességgel nem voltak ott tudatlanok a zsidók sem, hogy mielőtt az aranyborjút öntötték, meg ne emlékeztek volna arról, hogy Isten volt az, a ki őket Egyiptomból kihozta. A pogányokat sem kell oly eszteleneknek hinni, mintha nem tudták volna, hogy Isten egyéb, mint a fák és a kövek. Hiszen tetszésük szerint változtatták a képeket, míg lelkükben

hitték, hogy ha érzékileg nincsen szemünk előtt, nem látják: nincs velük az Isten. Hogy ezen ostoba kívánságnak eleget tegyenek: jeleket készítettek, azt hívén, hogy azokban érzéki szemek előtt látják az Istent. Mivel pedig azokban magát Istent vélték látni: őt magát is azokban imádták. Végezetre, a mint lelkükkel, szemükkel teljesen azokon csüngöttek: kezdett értelmük mindinkább elhomályosodni s mintha azokban valami isteni lett volna, bámulták és csodálták azokat. A kik pedig tagadják, hogy ez, a mi a múltban megtörtént, manapság is megtörténnék: szemtelenül hazudnak. Mert, miért borulnak le előttük? Miért fordulnak feléjük, mikor imádkoznak, mintha azok az Isten fülei volnának? Miért harezolnak érettük, mint valami családi oltárokért és szentségekért, az utolsó csepp vérig és mind halálig, — annyira,

⁷⁾ V. Mózes 6. 16; 10. 12—; I. Királyok 8. 27; János ev. 1. 12; 4. 24; I. Timouth. 1. 37.

hogy könnyebben viselnék el, ha az egy Istentől, mintha bálványaitól fosztanák meg őket?! — Hanem, nem számlálom fel a népek azokat a majdnem számanélküli vastag tévelygéseit, a melyek mindnyájának lelkét csaknem teljesen elfoglalva tartják: csak arra mutatok rá, a mit maguk is beismernek, midőn magukat legfőképpen a bálványimádás vádjával szemben akarják tisztázni. Mondják: nem nevezzük isteneinknek! Nem neveztek annak ők sem, sem a zsidók, sem a pogányok, hanem mintegy az istenek jelképeinek és hasonmásainak. És mégis a próféták és az összes szentiratok azt vetik untalan szemükre, hogy a fákkal és kövekkel paráználkodnak, éppen azok miatt, a miket manapság ezek tesznek, a kik magukat keresztyéneknek akarják tartani, t. i., hogy az Istent fában és kőben érzékileg imádták⁸⁾. Végső menedékük, hogy azt mondják: ezek (t. i. a képek és szobrok) az együgyűek könyvei. Ha el is fogadjuk ezen állítást, — ámbár üres kifogás csupán, miután egészen bizonyos, hogy nem egyébre szolgálnak, hanem, hogy imádják, — akkor sem látom át, hogy a képeknek, főleg azoknak, melyekkel Istent akarják kiábrázolni, miféle más eredménye lehet a tudatlanoknál, mint az, hogy alkalmul szolgálnak arra, hogy Istent valósággal emberi alakkal bírónak gondolják. Azok pedig, a melyek a szenteket ábrázolják, ugyan mi egyebek, mint a legelvetemültebb fényezés és nemtelenség példányai, a melyeket ha valaki utánozni akarna: botot érdemelne?! Hiszen még a bordélyházak hölgyei is szemérmesebb és illedelmesebb öltözöttek; mint a milyenek azok a templomi szentképek, melyek egyes szűzeket akarnak ábrázolni.

Képeiknél tehát legalább egy bizonyos szemérmetességet tarthatnának szem előtt, hogy aztán valamivel tisztességesebben hazudhassák, hogy azok valamelyes szentségnek könyvei. — De még akkor is azt fogjuk felelni, hogy nem ez a módja az Isten-népe tanításának, a kit az Ur egészen más tudománytalant akart taníttatni, mint efféle dajkamesékkel. A saját igéjének hirdetését, ezt a mindenkire nézve közös tudományt, rendelte arra. Mi szükség lenne tehát annak a sok fa-, kő-, sőt sokszor ezüst- és aranykeresztnek felállítására, ha újra meg újra szívükbe vésnők az embereknek, hogy Krisztus a mi bűneinkért adatott halálra, hogy a kereszten a mi kárhoztatásunkat elviselje és a mi vétkeinket lemossa?! Ebből az egyetlen mondatból többet tanulhatnának, mint ezer kő- vagy fakeresztből. Mert a fősvényeknek esztét, szemét jobban leköti az arany és ezüst, mint az Istennek bármiféle igéje. — És kiket neveznek — kérdem — együgyűeknek? Épen azokat, a kiktől az Ur elismerte, hogy az Isten tanította őket⁹⁾. Ime a képeknek az a semmivel össze nem hasonlítható nagy haszna, melyet pótolni semmivel sem lehet!

Hogy pedig annál kifejezettebben tudunkra adja, hogy mily szigorúan ítél meg minden hitetlenséget és bálványimádást, — ehhez a két parancsolathoz hozzáteszi még az Ur, hogy *O a mi Urunk, Istentünk, erős boszúálló, ki megbüntet az atyáknak álnokságait a fiakban harmad- és negyedigiglen, azokban, a kik az ő nevéül gyűlölik: de irgalmasságot cselekszik ezerigiglen azokkal, a kik őt szeretik és parancsait megtartják.* — A mi pedig annyi, mintha azt mondaná, hogy O az egyedüli, a kin csüngnünk kell és ő nem tűrhet maga mellett vetélytársat és boszút fog állani azokon, a kik az ő méltóságát és dicsőségét képekre vagy valami egyebekre ruházzák át; és pedig nem is csupán egyszer, hanem az atyákban, a fiakban és az unokákban, azaz: mindörökké; épen úgy, a mint kegyelmét és irgalmát is állandóan megtartja azok iránt, a kik őt szeretik és törvényeit megőrzik.

Isten igéje.

Közelg az Ur.

Filippi IV. 5.: „Az Ur közel vagyon.“

„Az Ur közel vagyon!“ Így szoltak régen az emberek. Az ós-keresztyénség idejében. És lelkükben valósággal érezték az Ur közelségét.

Ma legtöbben csak a „karácsony“ közelségéről beszélnek. Ezt hirdetik az utcákon a vásárolni siető ember-tömegek, a boltok czifra, ingerlő kirakatai, a fényes karácsonyfák, az arczokon ülő aggodalom: mivel veszek ajándékot? Ajándékot, értékeset, aranyat, ezüstöt, selymet; mert hisz' az csak régi szóbeszéd, hogy „ajándék marhának nem kell szőrét nézni.“ Hadd szerezzen örömet az ajándék, hisz' a karácsony az öröm ünnepe!

És az Ur érkezése, ki régen egyetlen öröme, legdrágább ajándéka volt a világnak?! Eh, ma már csak annak örvendünk, a mit látunk. — Ha az Ur úgy jelenne meg most, kezében drága ajándékok bőségszarvával, melynek bőségéből kinek-kinek jutna gazdagság, kényelem, élvezetekre való pénz: kifogyhatatlanul: úgy ma is volna vigasság a hir hallatára: „Az Ur közel vagyon!“

De így, de most...?! Hiszen a papok most is hirdetik, hogy jön, hogy közel vagyon. De lám, hol, merré jár?! Vakok tolongnak az utcákon — ah, nem csak testi vakok! — s ki nyitja meg szemeiket? Sánták, bénák csoszognak, vánszorognak és — ki szól: „vedd fel a te nyoszolyádat és járj!“ Kastélyokat, palotákat, mint egy tábor állja körül a nyomor, az inség, az éhség; és — hol a ki megvendégléne a száma nélküli ötezereket?! Megvetettek, el-esettek, bűnösök és sülyedettek ezrei kopogtatnak a társadalom ajtaján és — ki bocsátja be őket, ki emeli fel, ki az ő Megtartójuk?! A keresztyén népek a szeretet nevében egymásra törnek, az egyházak egymást bomlasztják, és —

⁸⁾ V. Mózes 32. 18—21; Ezsaiás 40. 18—; Jeremiás 2. 27; Ezekhiel 6. 12; Habakuk 2. 18.

⁹⁾ János ev. 6. 45.

ki ad békességet?! Hol az erő, mely csodát tenni képes, hol a segedelem?!

Kétségeskedve, tétovázva tekintenek maguk körül még a legjobbak is. Mintha az Ur elhagyta volna e nyomorult földet s világot s talán futna, futna tőle. Keressük és kérdjük: hol vagy Uram, e világ nem lát tégedet?!

És a felelet?! — „Valahol ketten-hárman összegyűltök az én nevemben: ott vagyok.“ — „Veletek vagyok a világ végéig!“

Valóban. Mintha Ő nem volna jelen, holott a mi szemeink vakok, hogy Őt meglássuk; a mi füleink siketek, hogy szavát, evangéliumát meghalljuk; a mi sziveink hidegek, hogy az Ő melegségét megérezzük. — De a hol szólnak, ketten-hárman együtt, sőt a hol a magános sziv sóhajt: „Jövel Uram, Jézus Krisztus!“ — Ő ott van.

Ott jár az utcán — jótékonyságban, emberszeretetben. Kezében kenyér az éhezőknek; ruha a meziteleneknek, melegítő tűz a didergőknek. Ott van a beteg ágynál, a hónapos szobában, a sötét odukban; alakja nincs — csak áldása van — végtelen. A halottak, kik nem hisznek Ő benne — ha járnak, kelnek is — nem látják Őt. De a hol Ő reá vár a hit: ott szól: „Itt vagyok; gondoltam reád; légy csendes szíveddel; nem késik a szabadítás!“

Másnak idegen, de az övéi ismerik Őt; érzik boldogító, áldó közelségét; tapasztalják, hogy mint gyűjti össze egy szent család közösségébe az egész emberiséget lassan, lassan, de biztosan, — hol az emberek felveszik egymásnak gondját a mennyei Atya nevében, a Krisztus által.

Oh, ha az emberiség egykor valódi karácsonyt ünnepelhetne. Nem az ajándékok, nem a könyöradományok karácsonyát; hanem a felebaráti szeretetnek, a testvériségnek szent karácsonyát! Akkor elnémulna a kérdés: hol van hát az Ur?! Láthatatlan alakja akkor megjelenne s ott tündökölné az övéi, tanítványai munkáiban s az „Ige testté lenne“ megint.

Övéi, kiket elválasztott magának, gyűljetek össze és imádkozzatok buzgón, lélekkel: „Jövel Uram, Jézus Krisztus!“ S míg szívetek megtelik az Ő közelségének melegével, kezeitek önkénytelen kitérülnek és ölelitek szeretteiteket, gyermekeiteket, az árvát is, az elhagyottat is, a szerencsétlent is, a nyomorultat is, hová csak kezeitek elér s hol embertársatokat találjátok. Ti vagytok az ut, kik által jön az Ur; — s hogy megáld érte! —: ut lesz tinéktek, ki az Atyához vezet titeket!

„Az Ur közel vagyon!“ Legyen közel!!

Nagy Károly.

Egyházi élet.

Papbeiktatás. Szép ünnep volt folyó hó 7-én Dészaknán. Ugyanis deési s. lelkész t. Szakács Ferencz urnak, ki egyhangu meghívás folytán vá-

lasztatott meg a deésaknai egyház lelkészévé, hivatalos beiktatása f. hó 7-én ment végbe, a mikor nt. Pap István esperes ur mindenkit meghatott gyönyörű beszéd kíséretében vezette be hivatalába a fiatal lelkész. Ekkor aztán az új lelképásztor állott fel és mély érzésű imában kérte az Egek urát, hogy adná áldását az Ő munkásságára. Ezután Esaiás 61 r. 1 v. alapján adta elő programmszerű szép beszédét, melynek meghallgatásában a helybeli m. kir. sóbánya hivatal is — élén a főnökkel — részt vett. Az istentisztelet végeztével az egyházközség vezető elemei, a roskadozó papi házban, közbédét rendeztek az új lelképásztor tiszteletére, a mely fokozódó vidám hangulatban, az esti órákba is benyult. Isten adja áldását az új lelkész munkájára!

Az egyházi felolvasó esték kolozsvári egyházunkban ismét kezdetüket vették. A theol. disztermében eddig *Pokoly* József theol. tanár és dr. *Gidófalvy* István kir. közjegyző, presbiter olvastak; az előbbi a szociális kérdés ker. megoldásáról, az utóbbi a szövetkezeti munka keresztyén jellegéről. A *hidelvén* a felolvasásokat állandóan *Molnár* Lőrincz lelkész vezeti; a *magyarutczai* iskolában pedig *Irsay* az új lelkész. Ez utóbbi helyen a múlt vasárnap *Czirmay* Zoltán püspöki titkár tartotta a felolvasást. A közönség mindenütt szép számmal látogatja a felolvasásokat; de általános az óhajlás, hogy azok közelebbi vonatkozásba hozandók az egyházi és vallásos élettel. Valóban, a lelkek erre szomjuhozna! Ezt kell kielégíteni! Felhívjuk rá a vezetők figyelmét.

Bethlen Gábor-kör. Hirt adtunk már azon szép mozgalomról, mely Kolozsvár — több mint ezeret kitevő — protestáns ifjainak vallásos szellemenben való tömörítését, a protestáns öntudat fejlesztését célozza. „Szorongatott egyházunkért“ óhajtanak ifjaink dolgozni „gyöngye erővel, de annál több lelkesedéssel, erős kitartással, szeretettel és türelemmel.“ Öröm tölti meg lelkünket, midőn ily nemes munkáról hallunk. Valóban ideje is volt már, hogy az interconfessionális egyetem hitközönyös levegőjéből munkára ébredjenek, kezet fogjanak azon ifjak, kikből majd egyházaink és iskoláink vezető elemei kerülnek ki. A cél megvalósításához már hozzá is fogtak; a feladat megoldását meg is kezdték. De erejük természetesen gyöngye s így jóakaró támogatásunkra szorulnak. A napokban tehát lelkes hangu felhívásokat küldött szét az elnökség, melyekben mágnásaink, kollegiumaink stb. szives érdeklődését, segítségét s a kör alapító tagjai sorába való belépését kéri. Alapító tagdíj egyszersmindenkorra 50 korona vagy ennek évi kamatja; pártoló tagdíj évi 5 korona, melyek *Görög Ferencz tanárjelölthöz Kolozsvár Enke-tér 1. sz. küldendők.* Midőn mindezt hírül adjuk, egyuttal a magunk részéről is fölhívjuk egyházunk tehetősebb tagjainak szives figyelmét e nemes czélú és törekvésű egyesületre, kérve őket: ne vonják meg pártfogásukat attól. Nehéz napokat élünk. Szükségünk van az ifjak zsenge erejére, lelkesedésére is. De meg ne feledjük azt is, hogy az ifjúságé a jövő, előbb-utóbb rájuk száll a mi öregségünk, a mi munkánk és harcunk; ha az

„Isten fegyvereinek“ felövezéséhez már most hozzáfognak ifjaink, akkor nyugodtan birhatjuk majd rájuk szent hagyományainkat, bizonyára jókezekre bizzuk azokat.

Hazai krónika.

A képviselőház munkája. A magyar országgyűlés képviselőházában az elmúlt héten bevégeztek az indemnitási viták. A függetlenségi párt engedett, még pedig sok furcsa megjegyzéssel kísért módon engedett. Azt mondják a rosz nyelvek, hogy Kossuth Ferencz éjszakának idején egyezkedett a miniszterelnökkel, ők maguk azt beszélnek, hogy nappal beszéltek együtt s beszélgetésük során még a haza dolgait is szóba hozták, de semmi roszat sem sem cselekedtek. Már mindegy! Megszavazták az indemnitást, aztán hamarosan letárgyalták a horvátokkal való pénzügyi egyezés dolgait, s megkezdették a képviselőházhoz beadott különféle kérvények tárgyalását. Még a Magyarországra és innen kivándorlás dolgában akar a képviselőház valami szabályozó törvényt alkotni és aztán megkezdődik a karácsonyi szünet, mely a mint mondják, két hétig fog tartani. Bár sok örvendetes hírt hoznának hozzánk a honatyák karácsonyra! Bizony nagy örömmel fogadnók azokat, mert — ránk férne már!

Világ krónika.

Anglia és Németország Venezuela ellen. Alig végződött be a szerencsétlen angolbur háboru, ismét háboru hírek érkeznek a világ egy másik részéről: Délamerikából. E földrésznek északi részén van egy köztársaság. Neve: Venezuela. Tengerparti vidékét 1498-ban Kolumbusz Kristóf fedezte föl, s nevét onnan nyerte, hogy a következő évben arra hajózott más fölfedezők a parton egy czölöpökre épített falut találtak s az olaszországi, szintén czölöpökre épített világvárosnak, Velencének nevéből e kis helységet Venezuelának, magyarul: Kis-Velencének nevezték el. E kis köztársaság élete telve van háboruskodásokkal, belső és külső zavarokkal. Előbb Spanyolország gyarmata volt, de 1810-ben ettől elszakadva függetlenítette magát. A spanyolok azonban ismét visszahódították, de a venezuelaiak a szomszéd kisebb államokkal szövetkezve újra megszerezték szabadságukat, s Venezuela önállóságát 1830-ban Spanyolország is elismerte. Szabadságát, függetlenségét azonban sohasem tudta okosan használni. Folytonos polgárháboru emésztette az ország erejét, különböző pártok civődtek benne mindvégig az elsőségért, mi miatt az állam életének megszilárdítása, háztartásának pontos berendezése sohasem sikerült. Ugy hogy, bár az ország igazán bővülködik kincsekben, mégis mindig a legnagyobb pénzzavarral küzd, s a köztársaság legutóbbi elnöke kénytelen volt az államadósságok kamatainak fizetését 1897. beszüntetni. Azóta Anglia és Németország, melyeknek a legtöbbel tartozik, folyton zaklatják meg-

kereséseikkel, hogy adósságát letörlessze. — A folytonos zaklatás természetesen azokkal az érzelmeikkel töltötte el az ország lakóinak szívét, mint a milyenek a roszlízető adósok szívében szoktak lenni, t. i. gyűlölni kezdték hitelezőiket és a közöttük lakó angolok és németek üldözésébe fogtak. Így támadt aztán az elleneségeskedés, melynek kimenetele bizonytalan és messze kiható lehet, mert a háboru kitörése esetén más államok is bele szólhatnak a dologba s óriási zavar támadhat. Bizony sok idő kell még, a míg Krisztus tudománya teljes mértékben áthatja a lelkeket s megértik azok, hogy Jézus nem az eféle háborúságot hozta e földre, hanem a léleknek a bűnök miatti háborgását, magasabb, isteni czélok megvalósítása iránt való nyugtalanságát, melyekből a legtökéletesebb és zavartalanabb béke származik!

Vegyes hírek.

A király egészséges. A király Schönbrunnból Bécsbe költözött. A király egy hónap óta nem volt Bécsben, nov. 10-én tartotta az utolsó kihallgatást a Burgban, a mi után megbetegedett. — Ő felsége most már teljesen egészséges, hozzánk februárban látogat el valószínűleg hosszabb tartózkodásra.

Árpád-szobor Munkácson. Sok szobor magaslik már szerte az országban, csak párducos Árpádnak, a honszerzőnek nincs szobra. Munkács városa most mozgalmat indít, hogy emlékszobor épüljön Árpád dicső emlékezetére. Felhívást bocsátott ki, melyben minden magyart felszólít, hogy áldozatkészségével járuljon hozzá a terv minél előbbi megvalósulásához. Az adományokat az Árpád-szobor végrehajtó-bizottsága címén Munkácsra kell küldeni, amely a munkácsi helyi és a fővárosi napilapokban nyilvánosan nyugtázní fogja a beérkezett összegeket.

Elhalt nő-honvéd. A daliás idők egy derék nő-harcosa halt el Temesvárt 93 éves korában. Özvegy Kalinovic Zsófiának hívják a nő-honvédet, aki férfi-ruhában küzdött a szabadságharc idején Vécsey tábornok hadosztályában s a golyózápor közepette számos csatában helyt állott magáért. Halála városszerte nagy részvétet keltett.

Elítelt kiskorúak megkegyelmezése. Az osztrák igazságügyminiszterium egy nagy fontosságú és kiváló elvi jelentőségű rendeletet bocsátott ki Ausztria számára a fiatalok elítelt megkegyelmezése tárgyában. Az osztrák császárnak november 24-én keletkezett elhatározása alapján ez a miniszteri rendelet meghagyja, hogy a fiatal 16, illetve 18 évet be nem töltött bűnösök; a bíróságok által hivatalból terjesztessenek föl kegyelemre és pedig a büntetés végrehajtásának megkezdése előtt. Ennek a francia Bérenger-törvényhez hasonló rendszabálynak az a föltevés az alapja, hogy a serdületlen korúakat a bűn útjára a legtöbb esetben nem a romlottság, hanem a csábítás, éretlenség vagy könnyelműség terelik és így a kegyelem gyakorlásának rendszerint helye van.